

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

24. De donationib. inter patrem, & filium familias: & de his, quæ post
mortem patris, filius familias confere ceteris fratrib. debet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

modo parentibus suas debitas partes relinquunt. Et tunc si filius familias iuxta hæc statuta aliquid ex bonis aduentitij, in quibus pater vsum fructum habet, extraneo relinquat, & legat, pater dum vivit vsum fructum retinet: post eius vero obitum legata filij impletur omnino, nam filio familias ius testandi non conceditur, nisi seruato iure patris, quod habet in bonis filij. Sic Baldus, & alij, quos referunt Molina libr. 2. de primogenit. capit. 9. numer. 22. Arias Pinellus in l. i. c. de bonis maternis, p. 1. numer. 44. quamuis contrarium scripserit Antonius Gomes in l. 6. Taurina n. 13.

CAP. XXIV.

De donationibus inter patrem, & filium familias: & de his que post mortem patris filius familias conferre cæteris fratribus debet.

PRIMO quæritur, Vtrum inter patrem, & filium familias donatio iure communi subsistat? Respondeo nec patrem filio, filiumve familias donare posse nec è contrario l. C. de impuberi. & alij substitutio. Donatio itaque facta à patre filio familias non valet, nisi rem donatam pater filio tradiderit: & tunc, etiamsi tradiderit, ius est patri, dum vivit, donationem reuocare: & si non reuocat, patris obitu confirmatur: Ratio legis est non solum, quia pater & filius familias quasi vna persona censentur: sed ne patris nimio in filios amore fiat in donando profusior. Duo tamen casus excipiuntur, in quibus pater potest iure communi donare filio familias: Primo, dotis, vel alimentorum causa, vel propter nuptias, l. Pomponius Philadelphus, ff. familia hereticum. Secundo, potest pater filio familias eunti in castra, siue causa militiæ, res mobiles, siue mouentes donare, l. si filius familias, C. familia hereticum. Ex his deducitur, posse patrem filio donare aliquid, vt habeat in patrimonio ad ordines suscipiendos; filia; ad ingressum in Religionem: Item, tum filio, tum filia; vt à seruitute, vel captiuitate redimatur: Item vt à vinculis, vel pœnæ criminis liberetur, vt munus publicum, vel dignitatem consequatur, vt sacram, vel necessariam peregrinationem suscipiat. Non tamen dubium est, quin possit pater remittere vsum fructum quæ habet in bonis filij aduentitij, vt l. cum oportet, §. si in autem, C. de bonis, qua lib. tunc enim nihil donat de suo, sed remittit solum ius, quod habebat in filij bonis.

Secundo quæritur, quænam bona filius familias sibi à parentibus donata conferre cæteris fratribus, hoc est, ad collationem afferre debeat post obitum parentum? Respondeo, donationes inter patrem & filium duplicis generis esse: Aut enim sunt ob causam, cuiusmodi sunt donationes factæ filia; dotis causa, vel filio propter nuptias, vel ob militiam, vel ob Ordines Ecclesiasticos suscipiendos, vel ob ingressum in Religionem, vel ad munus & officium publicum, vel dignitatem assequendam, vel ob peregrinationem, vel ad liberandum filium à seruitute, & captiuitate, vel ob alimenta. Tales etiam sunt donationes quæ remuneratoriæ dicuntur: vt cū pater aliquid filio donat ob laborem, industriam, & operam, qua patris negotia filius gessit, vel ob quælibet alia beneficia, quibus filius est de patre benemeritus. Aliæ donationes sunt, quæ absolute & simplices vocantur, quibus pater aliquid filio donat gratis & liberaliter, quamuis donet precibus ipsius filij vel aliorum inductus, & motus.

His positis, frequenter quæritur quæ pater filio donat ob causam conferre filius cæteris fratribus debet post obitum patris, quia ea in legitimam portionem computare debet nisi pater expresserit ea, ne filius conferat, & dummodo pater de ijs bonis possit & arbitratu suo statuere. Talia sunt: quæ donat pater filia; causa dotis, vel ad ingressum in Religionem, & quæ donat filio propter nuptias, vel in patrimonium, ad Ecclesiasticorum ordinum susceptionem

iuxta ea, quæ habentur in Auth. Ex testam. C. de collat. & Auth. de Trion. & semisse, §. cum quoque, & docet Gloss. in Auth. citatis. Couar. de testam. c. Raynal. §. 2. num. 7. & Anton. Gomes in l. 29. Taurina num. 12. Anton. Lopez, l. 4. tit. 16. parita sexta. Unde dos data, aut promissa filia; computari debet in legitimam portionem eius, si sua filia vna cum cæteris fratribus eius velit in hæreditate paterna succedere. Idem iuris est de eo quod pater filio donauit propter nuptias.

Porro quicquid pater donat ob alimenta vel causa eius, quod ad alimenta pertinet, filius non cogitur cæteris fratribus conferre, quia parentes alimenta filijs debent; immo potest pater filio postquam duxerit vxorem, alimenta præbere, quibus filius se ipsum, vxorem, & familiam commode sustentet, dum aliunde non potest. Potest etiam pater vni filio largiorem, & potiora alimenta præbere, modo ne fraudem cæteris filijs faciat. Quod si pater filio fundum, aut aliam rem immobilem loco alimentorum dederit, cuius ex fructibus quotannis se filius sustentet; debet filius computare in legitimam portionem æstimationem fundi sed non fructus annuos ex fundo perceptos.

Cum his quæ filio pater donat propter nuptias, computatur, si quid donauerint parentes sponse, vel vxori filij, videlicet, si donauerint torquem aureum, vestes a iure ornamenta, iuxta civitatis, populi vel gentis consuetudinem, l. Vt à liberis, l. illam, & l. illud, C. de Collatio. Impensas vero, quas faciunt parentes in solemnibus conuiuio, vel celebritate nuptiarum, non coguntur filij conferre cæteris fratribus. Sic Bartol. in tractatu de duob. fratribus §. l. i. §. Nec castrense ff. de collat. bon. Bald. & alij, quos citat & sequitur Nauar. in Manual. c. 17. numer. 165. Ratio est, quia huiusmodi impensæ ad honorem ipsorum parentum spectant. Deinde, quia omnium fratrum sunt communes. Idem iuris est de impensis, quas parentes fecerunt in solemnibus conuiuio, cum filius Clericus primum sacrum fecit; aut cum filia Religionem solemniter voto promisit; aut cum filius ad gradum Magistri, vel Doctoris honorificum promotus est, hæc enim, & similia ad munus & officium, & decus & honorem pertinent parentum. Eadem ratione non cogitur cæteris fratribus conferre sumptus, vel impensas, quas fecit pater, dum filium in studio liberalium artium sustentauit: tales enim sumptus inter alimenta filij debita computantur nisi pater sint bona filij castrensia, vel quasi castrensia, vel aduentitia tunc enim videtur pater impensas fecisse ex bonis filij dactis, nisi contrarium expresserit. Bart. in tract. de duob. fratrib. nu. 16. §. l. i. §. Nec castrense, n. 8. ff. de collat. bon. Silau. in verb. peculium l. q. 8. Nauar. in Manuali. c. 17. nu. 160. Antonius Gomes in l. 29. Taurina n. 16. Id autem colligunt hi Auctores ex l. vlt. ff. de petit. hered. §. l. Nennius ff. de negotiis gestis. Potest autem pater, si velit, exprimere, ne huiusmodi impensas filius in suam legitimam portionem computet, quamuis pater habeat bona propria filij apud se. Quando vero pater dotem filia; promittit, aut filio aliquid propter nuptias, potius creditur, nisi aliud expresserit, de suo promittere, & donare, quam de filij, vel filia; bonis, l. vlt. C. de dotis promiss. Idem iuris est de libris quos pater emit nomine, aut causa filij, ob studium literarum, & de impensis, quas pater fecerit, vt filius peregrinationem susciperet, vel à captiuitate, seruitute, vinculis, & pœnæ trinitus liberaretur. Siluest. in verb. peculium l. q. 14. Nauar. in Manual. c. 17. numer. 165. Anton. Gomes, in l. 29. Taurina num. 15. & 20. Bartol. in l. Stichus de peoul. §. l. Liber captus, C. de captiuis, & possim. hæc enim pertinent ad alimenta filiorum, & ad honorem ipsorum parentum. Eadem est ratio de eo, quod pater impendit, vt filius itet in castra, vel militiam, vel vt ad officium publicum, dignitatemve, vel ad gradum Magistri, vel Doctoris honorificum promoueretur. Hæc omnia vim & locum habent in iure communi: nam statuta ciuitatum, vel populorum, vel constitutiones Principum multa in his præter vel contra ius commune statuere possunt, & sæpe decernunt.

Quæres, An filius familias debeat fratribus conferre, hoc est, ad collationem afferre, quæ de bonis parentum male consumptæ? Nauarrus in *Manuali* c. 17. n. 156 cum *Antonio 2. par. tit. 1. c. 15. §. 1.* respondet, debere, ac proinde in suam legitimam portionem computare cogitur, nisi pater dum vixit, ea condonauit, aut ea filius insumpserit expresso, vel tacito patris consensu. Aliquando, n. filius familias ludis, id sciente patre, & non prohibente cum aliquo facile & commode possit. Vnde Scotus in *4. de Iustitia. q. 5. art. 2.* docet filium familias, qui quotannis centum aureos accipit à patre loco alimentorum, iure posse in singulos annos impendere quatuor, aut quinque aureos ad eleemosynas erogandas, ad donandum, vel ad ludendam honeste; vt solet quis ludere animi reficiendi gratia.

Verum quærat aliquis, an filius cogatur fratribus conferre, quæ ei pater donauit ob ipsius merita, obsequia & officia? Communis est sententia, non debere. *Barto. in tract. predicto de duob. fratrib. §. 1. §. 1.* *Nac. castrensis. ff. de collat. bono. Nauar. in manuali. c. 17. num. 144. §. seq. Siluester in verb. peculium 1. q. 19. §. in verb. Donatio 2. q. 7. dicto 13. Antonius Gomes in l. 29. Taurina num. 23. Couarrus. cap. Cum in officio, de testam. n. 11.* Ratio est, quia huiusmodi donatio remuneratoria dicitur qua donat pater filio ad remunerandum beneficium ipsius; & proinde est quedam donatio ob causam, non quidem debita lege iustitiæ, sed lege æquitatis, quatinus, qui grati animi est, seruandam putat.

Tertio quæritur, An quæ pater donat filio non ob causam, sed gratis, & liberaliter, ea filius conferre fratribus debeat? Dixi superius, tales donationes inter patrem & filium non valere, nisi quæ pater donauit filio, tradiderit: & tunc etiam si tradiderit donata, integrum esse patri dum viuit, quæ donauit, reuocare, quod si non reuocet, morte patris donationis eius confirmatur, ita vt incipiant valere, & retrorahantur ad tempus, in quo factæ sunt, vt vna cum rebus donatis fructus inde percepti ad filium pertineant: dummodo facta donatio, etiam sine insinuatione, non excedat quantitatem, quam absque insinuatione patri permillum est donare: alioqui sola morte patris non confirmatur donatio ex ea parte, qua excedit, nisi pater in morte expresse donationem confirmauerit: tunc enim valeret etiam quatenus excedit, non quidem donationis sed legati, quod insinuationem non requirit. *Hæc colliguntur ex Glossa in l. donationes 1. in verb. Referatur C. de donatio. inter virum, & vxor. §. l. cum res. C. de donatio. Atq; ita Antonius Gomes in 2. tomo varia. resolut. c. 4. §. in l. 17. Taurina. n. 8. §. l. 29. nu. 26. Couarr. de testam. c. Reynaldus §. 2. n. 6. Nauar. in Man. c. 17. 146. §. 149.*

Item donatio simplex filio familias facta à patre, si iureiurando confirmetur, statim valet, etiam si nulla sit facta rei donatæ traditio, vt habet communis opinio testibus *Alexandro, Socino, Carneio, Iafone, apud Iulium Clarum, lib. 5. recept. sentent. q. 8. vers. sed qua 20.* quia cum solum iure ciuili donatio sit irrita, iureiurando confirmata vim habet, sicut id quod habetur in cap. quamuis, de pactis in 6.

Præterea, donatio simplex à patre facta filio emancipato, statim valet, etiam si ei non sit facta rei donatæ traditio, l. cum de bonis, §. l. cum res. C. de donationibus inter virum & vxorem, valet, inquam, dummodo si absque insinuatione facta sit, non excedat quantitatem, quam pater donare potest. Hæc tamen res eo modo donata filio emancipato, conferenda est, vt à liberis. ad finem. C. de collat.

Aliubi tamen statuta ciuitatum, populorum, & Constitutiones Principum decernunt vniuersim, vt omnia quæ donata sunt filiis à parentibus, conferantur fratribus, ita tamen, vt non sint donata loco alimentorum, vel causa militiæ, vt essent bona castrensia, vel quasi castrensia.

Aliubi etiam leges Municipales, Regalesve constituunt, vt omnis donatio simplex facta filio siue emancipato, siue in patria potestate constituto; siue à patre, siue à matre, statim habeat vim etiam si nulla sit rei donatæ facta traditio, sed semper reuocari potest nutu eius, qui donauit.

Si vero sit facta traditio, ita rata & firma est, vt amplius reuocari non possit. In quo iuri communi tripliciter derogatur.

Primo, quia donatio facta à patre filio familias, sine traditione valet, vt patris morte confirmetur: cuius contrarium decernit ius commune.

Secundo, quia donatio facta filio familias cum rei donatæ traditione, statim est firma & irrevocabilis: cum tamen contrarium ius commune constituat.

Tertio, quia donatio facta filio à patre, vel aliis ascendentibus, etiam sine traditione, quando valet, statim est firma, & irrevocabilis iure communi, & tamen iure speciali est reuocabilis vsque ad mortem eius, qui donauit.

Postremo, alicubi etiam statuta, & constitutiones vigent, vt omnis donatio simplex facta vni ex filiis, aut descendētibus, siue per vltimam voluntatem siue per contractum inter viuos, eo ipso censetur facta in tertiam, & quinta parte bonorum testatoris, aut donatoris, etiam si nihil aliud expresse sit: ac proinde nec conferenda, nec computanda in partem legitimam, sed vt habeat filius tanquam præcipuum. Quod si tertiam & quintam partem bonorum excedat, incrementum in legitimam partem computatur. Si vero excedat legitimam, & tertiam, & quintam partem bonorum, tunc in eo, quod attinet ad incrementum, donatio fit inofficiosa & irrita. Ita habent leges Regales in Hispania, testis Couarrus. Reynaldus de Testamento. §. 2. nu. vis.

C A P. XXV.

De pœnis, quibus peccata filiorum in parentes puniuntur.

Primo quæritur, Quænam pœna sit in patricidam legibus constitutas sciendum est, patricidium esse grauissimum omnium peccatorum, quæ in parentes admittuntur. Porro patricida est proprie, qui patrem, aut matrem necauit: Sed dicitur etiam in patricida, qui filium, aut quemuis alium propinquum occidit. Item Patrici oppressor, aut proditor, vel hostis, patricida vocatur, eo quod Patria sit cuiusque quasi parens &ATRIX. Item Principis interfector, patrici nominatur: Imo, & qui hominem occiderat, apud veteres patricida dicebatur, eo quod par patrem occidit. Numæ Pompilij lex erat: *Qui liberum hominem dolose morti dederit, patricida est.*

In præsentem tamen loco patricidam vocamus, qui parentem interimit: Et in l. si quis, C. de his qui parentes, vel liberos occiderunt, acerbissime plectitur parentis, aut filij occisor. Si quis, ait lex à Constantino lata, parentis, aut filij aut omnino affiniatus eius, qui nuncupatione parentum conuictus, sua preparauit, siue clam, siue palam id ensis fuerit, pœna patricidij puniatur, & neque gladio, neque ignibus, neque vili alij solenni pœna subiugatur: sed insutus culco, cum cane, & gallo gallinaceo, & vipera, & simia, & inter eos feræ angustius comprehensus serpentium contubernis miscetur: & vs regionis qualitas tulerit, vel in vicinum mare, vel in amnem proiciatur, vt omni elementorum visu viuus capere incipiat, & eo coctum superstiti, terra mortuo auferatur. Hactenus lex: quam etiam habet Iustinianus in *Instit. de publicis iudiciis, §. Alia.*

Sed longe ante Constantinum fuit lex more maiorum de patricidis instituta, vt constat ex l. pœna ff. ad legem Pompeianam de patricidis, vbi habetur: pœna patricidij more Maiorum hæc instituta est, vt patricida virgibus, aut virgis verberatus deinde in culco insuatur cum cane, gallo gallinaceo, vipera, & simia: deinde in mare profundum culcus iniecerit. Hoc ita: si mare proximum sit; alioqui bestis subijciatur, secundum Adriani constitutionem. Sic lex, Plutarch ait Romul. regem nullam patricidij pœnâ constituisse, sed qualem unquam eadem hominis patricidij appellasti, vt tunc temporis vocabatur. Illud enim fieri non posse, hoc impie fieri iudicauit. Solon item interrogatus cur nullum in patricidas supplicium